

**Freund Tamás, a Magyar Tudományos Akadémia elnökének ünnepi beszéde
a II. Rákóczi Ferenc fejedelem születésének 350. évfordulója alkalmából rendezett
emlékkonferencián**

2026. március 27., MTA Székház Díszterme

Excellenciás Nagykövet Asszony!

Tisztelt Akadémikustársaim!

Kedves Vendégeink!

A Magyar Tudományos Akadémia elnökeként különleges megtiszteltetés számomra, hogy megújult történelmi Dísztermünkben köszönhetem Önöket. Ma egy rendkívüli, kettős jubileum jegyében gyűltünk össze:

II. Rákóczi Ferenc fejedelem születésének 350., valamint az Akadémia és Könyvtára alapításának 200. évfordulójára emlékezünk. Ez a két évszám nem csupán a naptárban található, hanem mélyebb, szellemi közösséget is alkot.

Rákóczi alakja és a szabadságharc korszaka az intézményesült magyar történettudomány számára a kezdetektől fogva az önreflexió és a nemzeti identitás egyik legfontosabb sarokköve volt. Amikor az Akadémia falai között a fejedelemről beszélünk, hosszú tudományos hagyományra tekintünk vissza. Az MTA Történettudományi Bizottsága működése kezdete óta, 1854 óta kiemelt feladatának tekintette a kuruckor forrásainak feltárását. Olyan neves tudósok munkássága fémjelzi ezt a folyamatot, mint Lukinich Imre, aki elkötelezetten gondozta a forráskiadványokat, megteremtve a modern kutatás alapjait. Az Akadémia sosem félt a termékeny tudományos vitáktól sem: 1913-ban éppen az MTA kiadásában jelent meg Szekfű Gyula nagy vihart kavart, *A száműzött Rákóczi* című kötete. Ez a mű volt az, amely először próbálta meg a fejedelmet nemcsak ikonként, hanem húsvér emberként, a rodostói emigráció mély, belső drámáival együtt bemutatni.

Akadémiánk tagjai az utóbbi évtizedekben is a legmagasabb szinten képviseltették magukat a korszak kutatásában. Gondoljunk csak a néhai Köpeczi Béla és R. Várkonyi Ágnes akadémikusokra. Az ő nemzetközi szinten is elismert munkáik nélkül ma nem érthetnénk ilyen mélységben a fejedelem európai politikai súlyát. Az ő szellemi örökségük és tanulmányaik is szerves részét képezik annak a kötetnek, amelyet ma a kezünkbe foghatunk.

Excellenciás Nagykövet Asszony!

Engedje meg, hogy külön is üdvözljem Önt és ezen keresztül a Török Köztársaságot. A ma bemutatandó, *II. Rákóczi Ferenc fejedelem élete és rodostói emigrációja* című magyar–török kétnyelvű tanulmánykötet több mint pusztán tudományos munka – kulturális híd nemzeteink között. Emlékeznünk kell arra, hogy e kötet első kiadása több mint 20 évvel ezelőtt a Magyar–Török Baráti Társaság gondozásában látott napvilágot.

A Társaság kétnyelvű kötetei, ahogy jelen tanulmánykötet is, a török olvasók között is méltán népszerűek, és hozzájárulnak a török-magyar közös történelem emlékének ápolásához. Azt, hogy Törökország befogadta a II. Rákóczi Ferenc fejedelmet a legnehezebb időkben, és ma is kegyelettel őrzi emlékét, mi, magyarok, sosem felejtjük el.

Fontos megemlítenem rendezvényünk társszervezőjét és a kötet kiadóját, a Teleki László Alapítványt is, amely évtizedek óta megkerülhetetlen szerepet tölt be a határon túli magyar épített örökség védelmében, és a történelmi emlékezet ápolásában. Szakmai elkötelezettségüket mi sem bizonyítja jobban, mint a borsi Rákóczi-kastély példás felújítása és tartalommal való megtöltése, amely ma a Rákóczi-kultusz egyik legélőbb központja.

Külön szeretném kiemelni a kötet szerkesztőjét, F. Tóth Tibort. Ő az Akadémia közösségének évtizedeken át oszlopos tagja volt, aki a Titkárság munkatársaként, jogászi munkája mellett végezte szerkesztői és kutatást segítő tevékenységét. F. Tóth Tibor példája is mutatja, hogy az MTA adminisztratív működését segítő munkatársak között ma is vannak olyanok, és a múltban is szép számmal voltak, akik hivatali kötelességeik mellett értékes tudományos munkát is végeznek. Volt kollégánk elévülhetetlen érdemeket szerzett a török–magyar tudományos és kulturális együttműködés koordinálásában is, és az ő elkötelezettsége nélkül ez a reprezentatív kiadás nem valósulhatott volna meg.

Köszönet illeti a Teleki László Alapítványt és minden szerzőt – köztük Tóth Ferencet, Mészáros Kálmánt és Diószegi Lászlót –, akik mai előadásaikkal is tovább gazdagítják tudásunkat a fejedelem diplomáciai és kultúraközvetítő szerepéről.

Zárásként arra biztatom Önöket, hogy a rendezvény után tekintsék meg a „200 év kincsei” című kiállításunkat itt az épületben. A tárlaton az MTA Könyvtár és Információs Központ, valamint az MTA Művészeti Gyűjtemény nemzeti kincsei között olyan különlegességeket is láthatnak, mint II. Rákóczi Ferenc és a szövetséges rendek szécsényi szövetséglevele. Ezt a felbecsülhetetlen értékű dokumentumot a Kézirattárunk őrzi, és most a jubileum alkalmából Önök is megtekinthetik.

Kívánom, hogy a mai délután ne csak a történelmi emlékezésről, hanem a tudomány és a népeink közötti barátság további erősödéséről is szóljon.

Köszönöm megtisztelő figyelmüket!